

МЕЖДУНАРОДЕН ФЕСТИВАЛ МАРТЕНСКИ МУЗИКАЛНИ ДНИ

45

K 7/M 45

120000868828

INTERNATIONAL

STIVAL
MARCH
17-31 MARCH 2005
MUSIC
ROUSSE, BULGARIA
DAYS

MUNICIPALITY
OF ROUSSE

MINISTRY
OF CULTURE

UNITED
BULGARIAN
BANK
A Member of NABG Group

РУСЕ 17-31 МАРТ 2005

K 7 / M 45

Регионална библиотека
"Любен Каравелов"

120000868828

M 45 / 195

ОБЩИНА РУСЕ
МИНИСТЕРСТВО НА КУЛТУРАТА

45. МЕЖДУНАРОДЕН ФЕСТИВАЛ
„МАРТЕНСКИ МУЗИКАЛНИ ДНИ“

Русе

17 – 31 март 2005

СТРУНЕН КВАРТЕТ „ТОКИО“ - САЩ

Мартин Бийвър цигулка

Кикуюей Икега цигулка

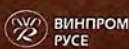
Кадзухиге Исомура виола

Клайв Грийнсмит виолончело

25.03 петък 19 ч.

Зала „Филхармония“

с любезното съдействие на
Посолството
на Съединените американски щати
в България

ПРОГРАМА

I.

Лудвиг Ван Бетовен
(1770 – 1827)

Струнен квартет оп. 18, № 6, си бемол мажор
Allegro con brio
Adagio ma non troppo
Scherzo. Allegro
„La Malinconia“, Adagio – Allegretto quasi Allegro

Елиът Картър
(1908)

Струнен квартет № 1*
(1950/51)
Fantasia: Maestoso – Allegro scorrevole
Allegro scorrevole – Adagio
Variations

II.

Морис Равел
(1875 – 1937)

Струнен квартет фа мажор
(1905)
Allegro moderato
Assez vif – Tres rythme
Tres lent
Vif et agite

* Първо изпълнение в България

Всеки един от трите творчески периода на Лудвиг ван Бетовен е белязан от „квартетен изблик“, който по своеобразен начин резолуира устремите и постиженията на тези периоди. Такава е серията от 6 квартета оп. 18 за първия период, „Разумовски-квартетите“ – за средния, следват преходните оп. 74 и 95, последвани от голяма цезура, за да се достигне до късните творби оп. 127, 130, 131, 132, 133 и 135. Бетовен композира първата квартетна серия между 1798 и 1800, като номерацията не отразява поредността на възникване на отделните творби. Подобен принцип на обединяване в крупни опусни масиви е познат още от Корели, Хендел и Хайдн. Шестият квартет се откроява с много нестандартни решения, които Бетовен охотно използва и в по-късното си творчество. Пружиниращо-енергичният, почти буфонен характер на първата част е твърде подобен на клавирната соната оп. 22 (също въпреки че в B-Dur). Шокиращо е оголеното изложение на втората тема от II част в паралелни октави, въпреки че при Моцарт това вече се среща в неговия Es-Dur-ен квартет. Следващото Scherzo се основава на играта (или борбата) между хемиолните и дupleзните елементи, на ритмометричната илюзорност – 3/4 или 6/8? И тук стигаме знаменитата La Malinconia, това сякаш Дюрерово предверие на безгрижното финално Allegretto quasi Allegro. „Меланхолията“ представлява хармоничен лабиринт, действително способен да хвърли в униние повечето анализатори. Тук се срещаме с чист пример за онези, извънисторически изблици на Бетовеновия пророчески и съзерцателен гений, които често са оставяли безпомощни дори неговите администратори. Освен указанието Adagio, над нотите композиторът пише още следното: „Questo pezzo si deve trattare colla più gran delicatezza“¹. Не напомня ли това за онова „Mit innigster Empfindung“² от втората част на квартет оп. 132? Или нима „сдвоеността“ на финала не ни насочва към „трудно намереното решение“: „Muss es seyn? – Es muss seyn!“³ от последния квартет оп. 135?

1 „Тази пиеса трябва да се изпълнява във висша степен деликатно“.

2 „С най-съкровено чувство“

3 „Трябва ли да бъде? – Така трябва да е“.

Елиът Картър безспорно е една от най-влиятелните фигури на американската нова музика. Ранните му опуси, сред които балетът „Покахонтас“ (1939) и Първа симфония (1942) отразяват неокласическите нагласи, внушени по време на обучението при У. Пистън и Г. Холст в Харвард и убедително отшлифовани от „сравнинската“ Н. Буланже в Париж. От края на 40-те години в независимата полифония на клавирната (1946) и особено виолончеловата (1948) сонати може да се видят кълновете на познатия, сега вече решително очертан Картъров стил. Съвсем ясно „лицето“ на този стил се вижда в Първия струнен квартет (1951). Композирана сред пустинята на Аризона, (пустинното композиране е подсигуруено от стипендията „Гугенхайм“), тази пиеса се характеризира с дълбинна ритмична комплексност и тръпчиво-ярък, изострен атонален език. Но основното тук е усещането за непрекъснато движение и промяна. Не на последно място, това усещане се дължи на свързваната с името на Картър техника на „метричната модулация“. Чрез съотнасянето, или „приравняването“ на дадена единица към друга, (да речем, шестнадесетина от квинтола става равна на осмина от триола) се получава едно много логично, но и спонтанно, органично преливане между дяловете в композицията.

В противовес на квартета от Дебюси, този на Морис Равел започва съвсем непретенциозно, с пряко изложение на красноречиво нежната главна тема. Тя контрастира с „испано-арабската“ деликатност на втората тема, която доминира почти цялата разработка. Репризата демонстрира една по-жарка и оцветена от копнеж версия на първия образ. Привидно лекото, но изпълнено с неочакваности *Скерцо* е със сигурност най-новаторската част на творбата. Тук целият квартет свири *pizzicato* един семпъл, но свеж синкопиран мотив. *Pizzicato*-то навежда на мисълта за ансамбъл по-скоро от ударни, отколкото от струнни инструменти. Сравнявайки *скерцата* на Дебюси и Равел,

не може да не отбележим значително по-ясната конструктивна предначертаност на Равеловата пиеса – така например от преднамерено „отпуснатото“, почти апатично Трио, с нова сила отскачат заразителните pizzicati и ритмичният релеф отново се изостря. Следващата бавна част е доста причудлива – опит да се обрисува картина на зрачаването с тайнствената атмосфера на нахлуващата нощ и сковаващата летаргия. (Точно обратното на бавната част от квартета на Дебюси с нейната пленителна хубост!). За да не бъдем опасно омаяни от тези сънни звуци и погълнати от шарма им, Равел ни събужда - не без насилие! - за да ни хвърли в гръмкия звуков ураган на финала. Загъханото редуване на лиричната музика от първата част с енергичните тремолиращи пасажии сякаш внушава чувство на тревога, дори заплахата. Музиката започва да клопочи, готвейки се да избликне като лава. Равеловият интерес към инструменталната виртуозност е ясно проектиран тук. Виртуозността тласка музикантите до предел в усилията им да удържат драматичния градус, довеждайки творбата до едно наистина ослепително, пламтящо заключение.

Квартет „Токио“ грабва вниманието на публиката и критиката още от своето създаване преди 35 години. Считан за един от най-добрите камерни музикални състави в света, квартетът се състои от: виолиста Кадзухиде Исомура, който е един от създателите на квартета, втория цигулар Кикией Икеда, който е член на състава от 1974, а от 1999 - и челиста Клайв Грийнсмит. Първият цигулар Мартин Бийвър се присъединява към квартета през 2002. Оттогава новата формация получава акламации от критиката, която оценява „красиво оцветения звук, безукорния ансамбъл и деликатно променливия баланс“

Ню Йорк Таймс

През декември 2003 струнен квартет „Токио“ се завръща в лондонската зала Wigmore с една емблематична програма, в която традиционния за един квар-

мет репертоар от Бетовен, Моцарт и Шуберт контрастира с музика от XX век. През сезон 2003-2004 квартетът изнася концерти в най-престижните концертни зали в Холандия, Германия, Белгия, Италия, Испания, Франция и Швейцария с репертоар, който включва класически квартети и творби от Дебюси, Яначек, Такемицу, Веберн и Цемлински. През втората половина на 2004 „Токио“ квартет участва във фестивала за камерна музика „Шубертиана“ през август, след което прави есенно турне в Япония и концерти в Мюнхен, Кьолн и Берлин.

През миналия сезон квартетът изнася концерти в нюйоркската зала Carnegie и като квартет in residence към нюйоркския център за изкуствата Tisch, както и турнета из САЩ и Канада. Концертират и в Милано, Париж, Амстердам, Пекин, Сидни, Истанбул, Лисабон, Валенсия, Магрид, Лондон, Любляна, Берлин и Дижон.

През 2001 струнен квартет „Токио“ се заема с амбициозния проект да изсвири всички струнни квартети, както и други камерни творби от Брамс, съчетани с четири нови композиции, поръчани от самия квартет. Премиерата на всяка от творбите се прави в страната, от която е композитора : Джоан Тауър (САЩ), Хосе Луис Турина (Испания), Фабио Ваки (Италия) и Хикару Хайаши (Япония).

Квартет „Токио“ е реализирал повече от 30 забележителни записа, сред които са пълния интеграл струнни квартети от Бетовен, Шуберт и Барток. Записите на музика от Брамс, Дебюси, Дворжак, Хайдн, Моцарт, Равел и Шуберт печелят на квартета седем номинации „Grammy“ и многобройни награди, като „Grand Prix du Disque Montreux“ , „Най-добър запис на камерна музика през годината“ на списанията „Sterio Review“ и „Грамфон“. В настоящия момент музикантите записват квартети от Моцарт, които ще бъдат на пазара през пролетта на 2005.

От 1976 „Токио“ квартет е с постоянен ангажимент в Йейлското университетско училище по музика в Ню Хейвън, Кънектикут, където, отдадени на обучаването на млади квартети, музикантите отделят значително време през учебната година на тази дейност.

Правят и редовни майсторски класове в САЩ и Европа. Освен това от 2001 г. имат постоянен ангажимент и в музикалното училище Toho Gakuen.

Квартетът свири на комплект реномирани инструменти Страдивариус, носещи името на легендарния виртуоз Николо Паганини, който се е сдобил и е свирил на тях през XVII век. Инструментите са им предоставени от музикалната фондация Nippon от 1995 г.

Програмата подготви

Драгомир Йосифов

